

Dokumenttype	NOU 1990:21	Dokumentdato	1990-08-09
Tittel	Offentlig nettoppensjon?		
Utvalgsnavn	Nettoppensjonsutvalget		
Utvalgsleder	Debes, Jan		
Utgiver	Arbeids- og administrasjonsdepartementet		
Oppnevnt	1989-07-28	Sider	38
Note	Trykt vedlegg: Beskr. av priv. tjenestepensj.ordninger ved S. Stordalen		
Kapittel	2 - Sammendrag og konklusjoner		

I kapittel 3, Den prinsipielle problemstilling gis en kort beskrivelse av de problemer som er knyttet til dagens pensjonssystem og den samordning som skjer av de offentlige tjenestepensjoner. Bakgrunnen for dagens system er at ytelser fra folketrygden skal utbetales på like vilkår til alle, og at det i statspensjonene - for at de samlede pensjonsytelser ikke skal bli for høye i forhold til tidligere lønn - må gjøres samordningsfradrag for ytelsene fra folketrygden, og for andre pensjonsytelser.

Kapittel 4 Pensjonsytelsenes rettsvern gjør rede for i hvilken utstrekning man kan endre reglene til ugunst for arbeidstakere som er omfattet av pensjonsordningen i staten. Den rettslige problemstillingen er ikke den samme for Statens Pensjonskasse hvor staten har gitt en lovfestet garanti for rettighetene, som for de kommunale ordninger som er avtalefestet. Utvalget antar at realiteten uansett vil være at de garanterte bruttoytelser bare i begrenset utstrekning kan endres til ugunst for dem som er omfattet av ordningen i dag.

Kapittel 5 Brutto- og nettoppensjonsordninger gir en kort oversikt over den systematiske forskjellen mellom offentlige og private tjenestepensjonsordninger i Norge. Enkelt kan man gjerne si at mens private ordninger tar hensyn til at det kommer en folketrygdpensjon til utbetaling når rettighetene fastsettes - de samordner på rettighetssiden; samordner de offentlige pensjonskassene med de folketrygdytelsene som faktisk kommer til utbetaling.

Kapittel 6 omtaler Tidligere utredninger.

Kapittel 7 De andre nordiske land beskriver pensjonssystemene i Sverige, Danmark og Finland. I Finland og Sverige har pensjonssystemene store likhetstrekk med det norske.

Kapittel 8 De offentlige tjenestepensjonsordninger går nærmere inn på reglene i lov om Statens Pensjonskasse. Tilsvarende regelverk gjelder for Kommunal Landspensjonskasse og de øvrige kommunale pensjonskassene.

Kapittel 9 Samordning går inn på mulighetene for å gjennomføre endringer eller forenklinger i det eksisterende bruttosystem. Det ligger her en klar begrensning i mandatet ved at det er satt som utredningsforutsetning at utgiftsnivået skal beholdes uendret totalt sett. Det kompliserte samordningssystemet gjør det vanskelig å gi lettforståelig informasjon.

Kapittel 10 Nettoppensjonsordninger tar for seg alternative systemer for private pensjoner. En skiller her mellom differanseordninger som beregnes under forutsetning av at en folketrygdpensjon av en viss størrelse kommer til utbetaling, og de rene nettoordninger, som for såvidt gir supplerende ytelser til folketrygden, men som ikke beregnes ut fra forutsetningen om en folketrygd av en bestemt størrelse. Disse forhold er nærmere omtalt i vedlegget til utredningen som er forfattet av Steinar Stordalen.

Dette standpunkt begrunnes på følgende måte:

Bruttogarantien ville bare ensidig kunne oppheves for dem som for fremtiden tilsettes. Med de nedbygginger av folketrygdens pensjoner som er foreslått i Ot.prp 77 (1989-90), vil få arbeidstakere være interessert i en slik omlegging. Det system vi har gir god sikkerhet.

Et rent nettosystem vil gi forholdsvis dårligere rettigheter til arbeidstakere med mindre enn 40 års yrkesaktivitet. Dette vil gjelde kvinner, arbeidstakere med lang utdanning, samt de gruppene som har lave aldersgrenser, f.eks politi, militære, renholdspersonell og sykepleiere.

Skulle man innføre et nettosystem gradvis for nye arbeidstakere, ville

man få en svært lang overgangsperiode - 50 år, hvor de to systemer ville løpe parallelt. En kombinasjon av de to systemer for den enkelte arbeidstaker ville gi uhyre kompliserte beregninger.

Kapittel 11 Etterlattepensjoner tar først for seg enke(manns)pensjonene. Mange husholdninger er idag basert på at familien skal ha to inntekter - begge ektefeller skal være i arbeid. Faller en fra, står man ofte tilbake med gjeld som ikke kan betjenes. Utvalget foreslår en utvidelse av dekningen i de tariffestede kollektive gruppelevsforikringer fremfor å endre etterlattepensjonene. En slik ordning vil komme i tillegg til de lovfestede ytelser Statens Pensjonskasse har idag.

En gjennomgripende endring av eksisterende regelverk foreslås bare når det gjelder barnepensjoner. Man har idag et system hvor enkepensjoner og barnepensjonene til alle søsken er innbyrdes avhengige. Hvis f.eks enkepensjonen blir redusert etter ervervsprøving, blir oftest barnepensjonene forhøyet. Utvalget foreslår at denne innbyrdes avhengigheten oppheves, og at det innføres et nettosystem for barnepensjonene.
